

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-07-3-2484/11
Sarajevo, 18.1.2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 19.01.2012.			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01/02	-50-19-89/12		

B

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH
- Zastupnički dom -
- Dom naroda -

SARAJEVO

PREDMET: Izvješće o funkcioniranju sustava kolektivnog ostvarivanja autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2005-2010. godine, dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 169. sjednici održanoj 21.12.2011. godine, usvojilo je Izvješće o funkcioniranju sustava kolektivnog ostvarivanja autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2005-2010. godine.

Navedeno Izvješće usvojeno je povodom Zaključka usvojenih na 80. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kao i Zaključaka usvojenih na 48. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a kojim je od Vijeća ministara zatraženo da, nakon godinu dana od dana usvajanja Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava, ovom domu podnese izvješće o efektima primjene navedenog zakona.

U privitku dostavljamo predmetno Izvješće na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, kao i njegovu elektronsku verziju.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

IZVJEŠTAJ

O FUNKCIONIRANJU SISTEMA KOLEKTIVNOG OSTVARIVANJA AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA PERIOD 2005 - 2010. GODINA

Mostar, oktobar 2011. godine

SADRŽAJ

Pravna osnova.....	3
I. Uvodne napomene o sistemu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava.....	3
II. Funkcioniranje sistema autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu od 2005. do 2010. godine.....	5
III. Zaključak.....	7
IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10).....	8
V. Prijedlog zaključka.....	10
VI. Prilog: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.....	
1. Poslovanje „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo.....	Prilog 1.
2. Poslovanje UG „Uzus” Sarajevo.....	Prilog 2.
3. Poslovanje UG „Kvantum” Bijeljina.....	Prilog 3.
4. Poslovanje „Elta-kabel” d.o.o. Doboj.....	Prilog 4.

IZVJEŠTAJ

o funkcioniranju sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu 2005 – 2010. godina

Pravna osnova

Izradom ovog Izvještaja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine izvršava svoju obavezu koja proistječe iz:

- člana 12. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH" broj 63/10);
- zaključka sa 80. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 30. 6. 2010. godine, koji je usvojen uz tač. 4. i 5. dnevnog reda – Prijedlog Zakona o autorskom i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji glasi: **"Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine godinu nakon usvajanja zakona iz tač. 4. i 5. razmotrit će efekte njihovih izmjena i eventualno predložiti izmjene i dopune"**;
- zaključka sa 48. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 13.7.2010. godine, koji je usvojen uz tač. 5. i 6. dnevnog reda - Prijedlog Zakona o autorskom i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji glasi: **„Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine da, nakon godinu dana od dana usvajanja Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine podnese izvještaj o efektima primjene navedenog zakona"**;
- zaključka sa 130. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 19.8.2010. godine, kojim je Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine **zadužen da, godinu po usvajanju Zakona o autorskom i srodnim pravima i Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, sačini i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnese izvještaj o efektima primjene navedenih zakona.**

I. Uvodne napomene o sistemu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava

Subjektivno autorsko pravo, kao i subjektivna srodna prava pripadaju kategoriji privatnih prava. Suština imovinskih ovlaštenja koja su sadržana u ovim subjektivnim pravima svodi se na ovlaštenje titulara da ubere ekonomsku korist od upotrebe predmeta zaštite u sferi javne komunikacije. Ta ovlaštenja čine imovinu titulara prava kojom on upravlja u skladu sa svojom voljom i interesima. Osnovni akt tog upravljanja jeste akt volje da se drugom licu zabrani, ili, pod određenim uvjetima, dopusti korištenje predmeta zaštite. Zabrana djeluje *ex lege*, budući da su imovinska prava titulara isključive prirode i djeluju prema svima. Dopuštanje drugom licu da koristi predmet zaštite titular prava formalizira zaključenjem ugovora sa zainteresiranim licem

(korisnikom predmeta zaštite). U slučajevima kad lično titular prava zaključuje ugovor, ili to čini posredstvom predstavnika koji, na osnovi punomoći, djeluje u ime i za račun titulara prava, govori se o individualnom ostvarivanju prava.

Individualno ostvarivanje autorskog i srodnih prava nosi u sebi jedan sistemski problem. Naime, za pojedine vrste predmeta zaštite (npr., muzička djela, interpretacije, fonogrami) i pojedine oblike njihovog korištenja (npr., emitiranje na RTV) zakonito korištenje podrazumijeva potrebu permanentnog pregovaranja i zaključivanja velikog broja ugovora sa mnogobrojnim zainteresiranim korisnicima, ubiranje naknade za korištenje od velikog broja subjekata, kao i praćenje izvršenja tih ugovora, uključujući i traženje sudske zaštite u slučaju povrede prava. Ta činjenica izlaže ne samo titolare prava već i korisnike predmeta zaštite transakcionim troškovima koji su toliko visoki da obesmišljavaju i onemogućavaju poslovanje na taj način. Još od sredine 19. vijeka odgovor na ovaj izazov sadržan je u konceptu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava.

Cilj kolektivnog ostvarivanja prava je da velikom broju korisnika omogući masovno zakonito korištenje predmeta zaštite velikog broja titulara prava uz zaključenje jednog ili svega dva-tri ugovora sa isto toliko saugovarača, kako bi se transakcioni troškovi sveli u razumne okvire. Suština kolektivnog ostvarivanja prava je u tome da titulari prava ovlaste jednog subjekta koji će u svoje ime, a za njihov račun uspostavljati pravne odnose sa korisnicima i od njih ubirati naknadu. Da bi mogao djelovati prema korisnicima u svoje ime, taj subjekt mora koncentrirati u svom portfoliju prava na korištenje predmeta zaštite svih titulara koji su ga ovlastili. Zato titulari prava tom subjektu prenose svoja isključiva ovlaštenja za korištenje svojih predmeta zaštite, a on ista ovlaštenja ugovorom ustupa korisnicima. Na taj način, kad jedan korisnik (npr., RTV stanica) zaključi ugovor s tim subjektom, on je za cijeli ugovorni period osigurao pravo da koristi sve predmete zaštite svih titulara prava za čiji račun taj subjekt djeluje. Tehnički naziv tog subjekta jeste „organizacija za kolektivno ostvarivanje prava“ (u daljnjem tekstu: organizacija).

Sa stajališta građanskog prava, odnos između titulara prava i organizacije zasniva se na dva tipa ugovora. Jedan ugovor je o isključivom ustupanju imovinskih ovlaštenja organizaciji za predmete zaštite pojedinog titulara prava. Na taj način organizacija postaje subjekt više vrsta imovinskih ovlaštenja na velikom broju predmeta zaštite mnogobrojnih titulara prava. Drugi tip ugovora je ugovor o komisionu kojim svaki titular prava (komitent) naloži organizaciji da u svoje ime, a za njegov račun (dakle, u statusu komisionara) stavi u promet imovinska ovlaštenja koja je pribavila, tj. ustupi ih uz naknadu svakom zainteresiranom korisniku. Budući da djeluje za račun titulara prava, organizacija je dužna, po odbijanju svoje provizije (naknade za uslugu), da raspodijeli titularima prava naknadu ubranu od korisnika.

Ovaj osnovni koncept organizacije može funkcionirati na osnovi općih pravila obligacionog prava bez posebnih propisa o kolektivnom ostvarivanju prava. Historijski gledano, to je i bio slučaj u razvijenim evropskim državama tokom druge polovine 19. i prve polovine 20. vijeka. U suštini, to je bio slučaj i u Bosni i Hercegovini sve do donošenja Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10), odnosno do početka njegove primjene 11.8.2010. godine. Posebni propisi o kolektivnom ostvarivanju prava imaju cilj da imperativnim normama smanje autonomiju volje ugovornih strana na relaciji titular prava – organizacija – korisnik, te da na taj način smanje prostor za eskalaciju problema koji su takvom sistemu imanentni. Osnovne odlike modernog sistema kolektivnog ostvarivanja prava su:

- neprofitni karakter organizacije,
- specijalizacija organizacije za kolektivno ostvarivanje određenih prava na određenim vrstama predmeta zaštite,
- *de iure* ili *de facto* monopolski položaj organizacije (pošto je praksa funkcioniranja kolektivnog ostvarivanja prava pokazala da konkurencija među organizacijama ne daje

dobre rezultate kako sa stajališta smanjenja transakcionih troškova, tako i pravne sigurnosti korisnika, jedna od prvih stvari koje su uređene posebnim propisima o kolektivnom ostvarivanju prava jeste uvođenje monopolskog položaja organizacije),

- demokratičnost upravljanja organizacijom,
- transparentnost njenog rada,
- zabrana diskriminatorne prakse organizacije prema pojedinim titularima prava, kao i prema pojedinim korisnicima,
- pravičnost u raspodjeli ubrane naknade titularima prava,
- efikasnost u materijalnom poslovanju,
- državni nadzor nad radom organizacija.

II. Funkcioniranje sistema autorskog i srodnih prava u BiH u periodu od 2005. do 2010. godine

Analizirajući situaciju u Bosni i Hercegovini tokom perioda od 2005. do 2010. godine, mora se konstatirati da materija kolektivnog ostvarivanja prava suštinski nije bila uređena. Osim što je utvrdio nadležnost Instituta da izdaje dozvolu za rad organizaciji, kao i da vrši nadzor nad njenim funkcioniranjem pod uvjetima propisanim Pravilnikom o stručnim kriterijima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 10/02), Zakon o autorskom i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ br. 7/02 i 76/06, u daljnjem tekstu: Zakon iz 2002. godine) je sva specifična pitanja sistema kolektivnog ostvarivanja prava ostavio otvorenim. Štaviše, u Zakonu iz 2002. godine nigdje nije ni spomenut pojam kolektivnog ostvarivanja prava, već je, umjesto toga, korišten izraz „ostvarivanje prava posredstvom predstavnika“. Iako direktno suprotan pojmu kolektivnog ostvarivanja prava, ovaj izraz je tumačen u praksi kao kolektivno ostvarivanje prava, a izraz „predstavnik“ je tumačen kao „organizacija“. Uređenje spomenutih elemenata koji čine osobenost sistema kolektivnog ostvarivanja prava potpuno je izostalo.

Na osnovi nadležnosti iz čl. 87, 106. i 109. Zakona iz 2002. godine i primjenom stručnih kriterija utvrđenih Pravilnikom, Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH (pravni prethodnik današnjeg Instituta za intelektualno vlasništvo BiH, za poslove u području intelektualnog vlasništva) dodijelio je dozvole sljedećim specijaliziranim pravnim licima:

1. **„Sine qua non“ d.o.o. Sarajevo**, Agencija za zastupanje i zaštitu autorskih prava, za ostvarivanje:
 - prava autora na osnovi punomoći autora, punomoći organizacija autora ili drugih nosilaca autorskih prava,
 - prava umjetnika izvođača na osnovi punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača.
(akt broj: IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine)
2. **UG „Uzus“ Sarajevo**, Udruženje nezavisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti, za ostvarivanje:
 - prava umjetnika izvođača na osnovu punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača.
(akt broj: IP-5472/03-01SŽ od 30.7.2003. godine)

3. **UG „Kvantum” Bijeljina**, Udruženje za zaštitu diskografskih izdanja iz Bijeljine, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava proizvođača fonograma.
(akt broj: IP-5333/05-04VL od 10.10.2005. godine)

4. **„Elta-kabel” d.o.o. Dobo**j, Preduzeće za prenos zvuka, slike ili ostalih informacija kablovima, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i prava radiodifuznih organizacija.
(akt broj: IP-3905/06-04VL od 6.5.2006. godine).

Iz dozvola dodijeljenih postojećim organizacijama je vidljivo da postoji djelimično preklapanje njihovog djelokruga, što je omogućilo stvaranje konkurencije među organizacijama. Sa stajališta modernog sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, ta nepovoljna okolnost posljedica je nepostojanja zakonske odredbe koja bi zabranila takvu pojavu. U tom smislu, Institut nije imao zakonsku osnovu da dozvolama koje izdaje razgraniči djelokrug pojedinih organizacija.

Prvi problem koji se pojavio je legitimacija organizacije da pred korisnicima istupa u svoje ime, a za račun titulara prava. Komisioni posao je valjan ako komisionar ima ono isključivo pravo koje želi da ustupi korisniku. To znači da se organizacija (komisionar) mora legitimirati pred korisnikom putem spiska titulara prava (komitenata), spiska predmeta zaštite (tzv. repertoara) i spiska konkretnih imovinskih ovlaštenja koja je od njih pribavila. To ima nekoliko posljedica. Prva posljedica je da odluka korisnika da li će zaključiti ugovor sa organizacijom zavisi od toga da li se na tim spiskovima nalazi ono što korisniku treba; druga je da postoji mogućnost da neka druga organizacija nudi korisniku repertoar nekih drugih titulara prava pod uvjetima koji su povoljniji. U Bosni i Hercegovini je, kako je već rečeno, stupanjem na snagu Zakona iz 2002. godine uveden postupak izdavanja dozvole za rad organizacijama. Organizacije, kao, npr., „Sine qua non” d.o.o., takvu dozvolu za rad koristile su kao legitimaciju pred korisnicima, predstavljajući se kao jedini komisionar svih titulara prava iz specijalizacije koja je dozvolom definirana. Iz načina njihovog poslovanja nije bilo vidljivo da one na kolektivan način ostvaruju prava samo ograničenog broja titulara, te da korisnici, uprkos zaključenom ugovoru sa tom organizacijom i plaćanju naknade utvrđene tarifom, veliki broj predmeta zaštite iz njene specijalizacije i dalje koriste nezakonito. Praksa da se članstvom u udruženju titulara prava (npr., muzičkih autora) u organizaciji automatski i grupno ustupaju njihova imovinska ovlaštenja i zaključuje ugovor o komisionu je manjkava sa stajališta propisa obligacionog prava, te nikakva državna dozvola za rad organizacije ne može konvalidirati tu manu. U tom smislu, primjetna je pojava da su organizacije korisnicima „ustupale“ i ona prava koja nemaju, tako da su korisnici koji su organizaciji plaćali naknadu za korištenje predmeta zaštite iz njene specijalizacije bili u zabludi o obimu repertoara za koji su pribavili prava. Ovaj problem nepotpune legitimacije organizacije svakako je negativno utjecao na spremnost korisnika da zaključuju ugovore sa njom.

Drugi problem se odnosi na statusni oblik organizacije, a povezan je sa pitanjem da li je organizacija profitni ili neprofitni subjekt. Iz spiska organizacija koje su dobile dozvolu Instituta evidentno je da su „Sine qua non” i „Elta-kabel” privredna društva sa ograničenom odgovornošću, a „Uzus” i „Kvantum” udruženja. U uvjetima kad Zakon iz 2002. godine nije propisao da organizacija mora biti neprofitni subjekt, jasno je da nije moglo biti nikakvih ograničenja za slobodu izbora statusnog oblika koji će organizacija imati. Ipak, ne može se previdjeti činjenica da organizaciona struktura i način upravljanja privrednim društvom sa ograničenom odgovornošću manje pogoduju neprofitnosti organizacije nego što je slučaj sa udruženjem. Ovo pitanje je važno zato što se tiče najdubljeg smisla kolektivnog ostvarivanja prava, a to je da titulari prava svojom voljom povjere organizaciji da za njihov račun ostvaruje prava, odnosno ubire naknadu za korištenje predmeta zaštite. U tom smislu, neprofitni karakter organizacije je njeno „prirodno” svojstvo o čijem očuvanju se staraju titulari prava koji su organizaciju stvorili radi svojih ekonomskih interesa, a ne zbog nje same. Kad organizacija ima karakter privrednog društva sa ograničenom odgovornošću, jasno je da titulari prava nisu njeni

osnivači, niti da upravljaju njome, jer taj oblik organizacije pravnog lica nema organe u kojima bi oni bili predstavljeni.

Na to se nadovezuju problemi demokratičnosti, transparentnosti i efikasnosti rada organizacije. Naime, postoji rizik da se organizacija otuđi od svojih komitenata i počne da daje primat interesima svojih osnivača (ukoliko to nisu komitenti) ili zaposlenih. Da bi se to spriječilo, neophodno je da postoje mehanizmi kojima komitenti (titulari prava) ostvaruju demokratsku kontrolu rada organizacije putem odgovarajućih organa upravljanja na kojima se donose planovi rada i kojim se polažu računi poslovanja. Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu manifestirale su naglašen deficit transparentnosti i demokratičnosti svog rada, čime su dovele u sumnju svoju osnovnu misiju.

Pošto je potpuno jasno da organizacija mora iz ubrane naknade pokrivati troškove svog rada, pitanje odnosa između sredstava koja su na ime naknade raspodijeljena titularima prava, s jedne, i troškova rada organizacije, s druge strane, jedan je od indikatora efikasnosti njenog rada, odnosno opravdanja njenog postojanja. Iako sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu iskazuju visok stepen ekonomske neefikasnosti (pojedine čak troše sav ili gotovo sav novac na pokriće troškova svog rada), evidentno je da to pitanje titulari prava ni u jednoj nisu pokrenuli putem upravljačkih mehanizama organizacije, već je to sporadično činjeno putem medija. To samo potvrđuje konstataciju da su organizacije u Bosni i Hercegovini otuđene od titulara prava radi kojih bi trebalo da postoje i da slijede neke partikularne interese svojih osnivača, rukovodilaca ili zaposlenih.

Konačno, nedemokratičnost i netransparentnost poslovanja organizacije predstavljaju osnov za sumnju u pravičnost kao logičan princip raspodjele ubrane naknade titularima prava. Upadljivo odsustvo podataka o tome koji se kriteriji primjenjuju prilikom određivanja iznosa koji se raspodjeljuje pojedinim titularima prava, kao i konkretnih iznosa koji su raspodijeljeni navodi na zaključak da se ti podaci čuvaju kao tajna koja bi, u slučaju njenog otkrivanja, mogla kompromitirati organizaciju i baciti nepovoljno svjetlo na njen rad.

Prilikom donošenja opće ocjene o radu organizacija u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu, kao i o aktivnostima Instituta na kontroli njihovog rada, mora se imati u vidu sljedeće:

- svi podaci o poslovanju organizacija pribavljeni su od njih samih, a ne nezavisnim i stručnim istraživanjem. To znači da se ovaj izvještaj ograničava na analizu neprovjerenih podataka koje su organizacije uputile Institutu na njegov zahtjev, te da se na osnovi toga donose pojedini zaključci;
- nadležnost Instituta da kontrolira rad organizacija je bila vrlo ograničena i svodila se na to da dodjeljuje dozvolu za rad ukoliko su ispunjeni uvjeti iz Pravilnika, te da oduzme tu dozvolu ako spomenuti uvjeti prestanu biti ispunjeni. Budući da se radi o tehničkim, odnosno kadrovskim uvjetima, stvarna kontrola je bila van nadležnosti Instituta.

III. Zaključak

Sistem kolektivnog ostvarivanja prava u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu takoreći nije postojao, što se može zaključiti ne samo na osnovi slabih ekonomskih efekata poslovanja organizacija nego i po načinu njihovog rada. Model organizacije nije postavljen logično – od titulara prava ka upravi organizacije, već obrnuto: nekoliko fizičkih ili pravnih subjekata osnuje organizaciju koja naknadno pribavlja legitimitet od onih zbog kojih postoji. U uvjetima kada ne postoje transparentnost i demokratičnost poslovanja, ima mjesta za sumnju u prave ciljeve postojanja organizacija.

Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu poslovale su u prostoru pravne praznine, bez posebnih pravila definiranih zakonom. Zbog tog razloga se njihovo poslovanje, koje je, inače, u najvećem dijelu nespojivo sa spomenutim principima modernog sistema kolektivnog ostvarivanja prava, ne može jednoznačno okarakterizirati kao protivzakonito. Ovom konstatacijom organizacije se ne amnestiraju od odgovornosti za eventualne propuste u vezi sa poštivanjem propisa koji reguliraju status pravnih lica, računovodstvo, knjigovodstvo, poreske obaveze i ugovorne obaveze.

Stupanjem na snagu Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini konačno se zatvara spomenuta pravna praznina i stvara čvrst i moderan okvir za provođenje sistema kolektivnog ostvarivanja prava prema svojoj originalnoj misiji: službi ekonomskim interesima titulara prava, koji postaju glavni agens sistema, uz vođenje računa o legitimnim interesima korisnika.

IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10)

Članom 44. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10) predviđeno je da organizacije autora i drugih nosilaca autorskih prava, te druga pravna lica specijalizirana za ostvarivanje autorskog prava koja su obavljala poslove kolektivnog ostvarivanja autorskog prava prije stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju da rade i poslije stupanja na snagu ovog zakona.

Dalje, prema stavu (2) navedenog člana Zakona, sve postojeće kolektivne organizacije dužne su svoj statusni oblik i svoje poslovanje da usklade sa odredbama novog zakona i podnesu zahtjev za izdavanje nove dozvole za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava uz dokaze o ispunjenju uvjeta prema „novom“ zakonu u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog zakona (odnosno do 11.8.2012. godine).

S ciljem uspostavljanja i efikasnog djelovanja sistema ostvarivanja autorskog i srodnih prava, uključujući i kolektivno ostvarivanje, Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine je u zakonskim rokovima pripremio sve provedbene propise, i to:

- Pravilnik o medijaciji radi zaključenja kolektivnog ugovora o kablovskoj retransmisiji radiodifuzno emitiranih djela („Službeni glasnik BiH“ broj 11/11),
- Pravilnik o načinu i formi ispunjavanja uvjeta za davanje dozvole pravnim licima za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 44/11),
- Odluku o iznosima naknada za reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu upotrebu autorskih djela i predmeta srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 77/11).

Da bi se animirala najšira javnost, a posebno autori i korisnici, Institut je preduzeo brojne aktivnosti i organizirao niz seminara i radionica, među kojima:

1. U saradnji sa WIPO-om – Svjetskom organizacijom za intelektualno vlasništvo, Ženeva, organiziran je nacionalni seminar o temi: Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u Sarajevu 28.10.2010. godine;
2. U saradnji sa IPR projektom zaštite intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini USAID-a održani su seminari u Sarajevu, Banjoj Luci i Brčkom o pravnom okviru za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini, u periodu maj - juni 2011. godine.

Seminarima su prisustvovali predstavnici postojećih organizacija koje djeluju u Bosni i Hercegovini, brojni autori, predstavnici reprezentativnih udruženja korisnika (elektronski mediji, RTV, ugostitelji i drugi).

Rukovodstvo Instituta je organiziralo brojne sastanke sa autorima, udruženjima autora i predstavnicima reprezentativnih udruženja korisnika.

Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava bila je i tema više sastanaka Vijeća za autorsko i srodna prava, savjetodavno-koordinacionog organa Instituta, na kojem je, između ostalog, organizirana i tematska sjednica o zakonskom okviru i djelovanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), te o odnosima sa kolektivnom organizacijom u funkciji osiguranja dokaza o zaštiti autorskih prava od korisnika.

S ciljem dostupnosti javnosti svih informacija u vezi sa sistemom autorskog i srodnih prava prema novim zakonima iz 2010. godine, u saradnji i uz tehničku pomoć EU i IPR projekta USAID-a, Institut je pripremio i štampao popularne publikacije pod nazivom:

- Osnivanje udruženja za zaštitu autorskih prava (zvanična publikacija WIPO-a, prof. dr. Ulrich Uchtenhagen, prevedena na tri službena jezika u BiH),
- brošura „Autorsko i srodna prava u Bosni i Hercegovini” u kojoj su obrađena oba zakona, o autorskom i srodnim pravima i o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava (priredila: direktorica Instituta za intelektualno vlasništvo BiH) i
- afiša – zaštita autorskog prava.

I pored uspostavljenog pravnog okvira i niza promotivnih aktivnosti, do zaključenja ovog izvještaja nijedno udruženje niti postojeća organizacija nisu dostavili zahtjev Institutu za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u skladu sa odredbama Zakona.

Iako je primjena Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava na početku, već sada su vidljivi određeni pozitivni efekti njegove primjene:

- animirani su autori i drugi nosioci prava s ciljem organiziranja kolektivnih organizacija;
- reprezentativna udruženja korisnika su aktivnije uključena u uspostavljanje novog sistema, a naročito pri pregovaranju radi utvrđivanja tarife;
- Institut je dobio proširena ovlaštenja za vršenje nadzora nad radom kolektivnih organizacija, uključujući i pravo da u svako vrijeme zahtijeva od kolektivne organizacije izvještaj o vođenju poslova, kao i uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju.

Puni efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava će biti vidljivi tek nakon izdavanja dozvole i stavljanja u funkciju organizacija za kolektivno ostvarivanje u skladu sa sistemom koji je utvrđen novim zakonom.

V. Prijedlog zaključka

Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine predlaže da se donese sljedeći

Z a k l j u č a k

1. Usvaja se Izvještaj o funkcioniranju sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu od 2005. do 2010. godine.
2. Donošenjem Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10) i provedbenim propisima uspostavljen je zadovoljavajući pravni okvir za kolektivno ostvarivanje i u ovom trenutku nema potrebe za njegovim izmjenama i dopunama.
3. Pozivaju se autori i nosioci autorskog i srodnih prava da intenziviraju svoje aktivnosti s ciljem ispunjavanja uvjeta za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje njihovih prava.
4. Neophodno je angažirati relevantne institucije u Bosni i Hercegovini da utvrde istinito i potpuno finansijsko poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.

VI. Prilog: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija

**Poslovanje „Sine qua non” d.o.o.
Agencija za predstavljanje i zaštitu autorskih prava Sarajevo
za period 2005 – 2010. godine**

I. Pravna osnova

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine izdao je „Sine qua non”, Društvu za pružanje intelektualnih usluga – Agenciji za predstavljanje i zaštitu autorskih prava d.o.o. Sarajevo, odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava autora na osnovi punomoći autora, punomoći organizacija autorâ ili drugih nosilaca autorskih prava, prava umjetnika izvođača na osnovi punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača (u daljnjem tekstu: preduzeće „Sine qua non”).

Preduzeće „Sine qua non” je upisano u registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu Rješenjem broj UF/I 3234/97 6.11.1997. godine.

Osnivač i vlasnica preduzeća „Sine qua non” je Amela Hadrović-Hasanefendić, a direktor Mirza Hajrić.

II. Statut i organizaciona pitanja

Prema Statutu, organi preduzeća „Sine qua non” su: **Upravni odbor, Savjetodavni organ, Pravna grupa i Konsultantski organ.**

Upravni odbor je kolegijalni upravljački organ preduzeća „Sine qua non”, a članove Upravnog odbora bira osnivač između eminentnih stručnjaka u BiH. Predsjednik Upravnog odbora je osnivač preduzeća „Sine qua non”.

Prema Statutu, ciljevi preduzeća „Sine qua non” su predstavljanje i zaštita autorskih prava u zemlji i inozemstvu.

U izvještaju dostavljenom po pozivu Instituta navodi se da se krajem 2010. godine u bazi autora i djela nalazi 6.910 prijavljenih djela od 473 autora, te da je preduzeće „Sine qua non” sklopilo 50 recipročnih ugovora sa inozemnim organizacijama koji pokrivaju više od 150 zemalja.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom

Imovinu preduzeća „Sine qua non” čine nepokretne i pokretne stvari, imovinska prava i novčana sredstva namijenjena djelovanju preduzeća. Za svoje djelovanje preduzeće osigurava sredstva pružanjem usluga konsaltinga, ostvarivanja, predstavljanja i zaštite autorskih i srodnih prava i drugih izvora u skladu sa zakonom. Za svoje obaveze preduzeće odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

IV. Udruženje „Sine qua non” i njegova veza sa preduzećem „Sine qua non”

Pod istim nazivom, „Sine qua non”, osnovano je i Udruženje za kolektivno ostvarivanje i zaštitu autorskih i srodnih prava, na osnovi Odluke o osnivanju koja je donesena na Osnivačkoj skupštini održanoj 16.2.2005. godine u Sarajevu. Osnivači Udruženja su tri pravna lica:

- 1) Preduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo,
- 2) AMUS - Asocijacija kompozitora-muzičkih stvaralaca Sarajevo i
- 3) Udruženje glumaca Sarajevo.

Udruženje „Sine qua non” je upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH 17.7.2006. godine. Prema rješenju, ciljevi Udruženja „Sine qua non” su: kolektivno ostvarivanje i zaštita autorskog i srodnih prava u zemlji i inozemstvu, unapređenje kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u BiH u skladu sa zakonima BiH i međunarodnim dokumentima i standardima, saradnja sa drugim udruženjima i organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, podsticanje i razvijanje stručnih i kolegijalnih odnosa među članovima Udruženja, pružanje stručne pomoći članovima Udruženja u ostvarivanju njihovih prava, aktivnosti u skladu sa zakonima BiH koji su u direktnoj vezi sa ostvarivanjem ciljeva.

Napomena: Udruženje „Sine qua non” Sarajevo, upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH, **nema dozvolu** Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za poslove kolektivnog ostvarivanja prava.

V. Izvještaj o poslovanju za period 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine uputio je poziv **preduzeću „Sine qua non”** da dostavi izvještaj o vođenju poslova za period 2005 – 2010. godine, te naložio da se dostave:

- informacija o pravu/ima koje ostvaruje;
- kopije punomoći autora i udruženja autora koji su ovlastili preduzeće za ostvarivanje njihovih prava;
- kopije ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznosi sredstava za pokrivanje troškova rada preduzeća prema godinama;
- plan poslovanja preduzeća prema godinama;
- odluke nadležnog organa preduzeća o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijski izvještaj koji je usvojio nadležni organ preduzeća prema godinama;

- revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja preduzeća i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima preduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;
- kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je preduzeće bilo jedna od stranaka.

Izvještaj o poslovanju preduzeća „Sine qua non” zaprimljen je 24.2.2011. godine. Uz izvještaj je dostavljena dokumentacija: kopije punomoći autora i udruženja autora koji su ovlastili preduzeće „Sine qua non” da ostvaruju njihova prava; kopije ugovora sa korisnicima prema godinama; plan poslovanja prema godinama; odluke organa preduzeća „Sine qua non” o usvajanju plana poslovanja prema godinama; finansijski izvještaj koji je usvojio organ preduzeća prema godinama; odluke organa preduzeća „Sine qua non” o usvajanju finansijskog izvještaja prema godinama; revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja preduzeća „Sine qua non” i njihovoj usklađenosti sa zakonom, aktima preduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim licima; kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je preduzeće „Sine qua non” bilo jedna od stranaka.

Institut je 24.10.2011. godine uputio preduzeću „Sine qua non” poziv da dopuni izvještaj o poslovanju u kojem je naložio da dostavi podatke o potraživanjima (prema godinama i ukupno) i informaciju o tome kome je doznačena razlika sredstava između ostvarenog prihoda, troškova poslovanja i raspoređenih sredstava.

Preduzeće „Sine qua non” je 28.10.2011. godine dostavilo Institutu dopunu izvještaja u kojem navodi da je **razlika sredstava** u iznosu od **597.977,70 KM** ostala na transakcionom računu preduzeća i da pripada stranim autorima čija su djela korištena na teritoriji Bosne i Hercegovine. U dopisu se navodi da razlika sredstava **nije nikome isplaćena**, te da te podatke ne mogu dostaviti.

S ciljem izrade cjelovite analize poslovanja preduzeća „Sine qua non”, Institut je uputio poziv korisnicima da dostave podatke o iznosima uplaćenih naknada za korištenje autorskih djela i predmeta srodnih prava u periodu 2005-2010. godine.

Zahtijevane podatke dostavilo je 28 korisnika (radio i TV stanica). Prema dostavljenim podacima, preduzeću „Sine qua non” je uplaćeno u izvještajnom periodu **857.282,60 KM**. Imajući u vidu da nisu dostavljeni kompletni podaci od korisnika, nije bilo moguće izvršiti upoređivanje sa podacima koje je dostavilo preduzeće, te je izvještaj pripremljen samo na bazi podataka dobijenih od preduzeća „Sine qua non”.

VI. Finansijsko poslovanje

Prema navodima u izvještaju o poslovanju, ukupni prihod i rashodi preduzeća „Sine qua non” u periodu od 2005. do 2010. godine su kako slijedi:

- ukupno ostvareni prihod iz BiH je **7.829.275,89 KM**, troškovi poslovanja su iznosili **1.585.161,95 KM**, a nosiocima prava je raspoređeno ukupno **5.793. 334,64 KM**,
- ukupno ostvareni prihod iz inozemstva, na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju, iznosi **147.198,43 KM**,
- autorima iz inozemstva raspodijeljeno je **1.948.663,57 KM** putem inozemnih kolektivnih organizacija bez podataka prema godinama.

Tabela 1. Prikaz finansijskog poslovanja preduzeća „Sine qua non”

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD	TROŠKOVI POSLOVANJA	%	RASPOREĐENA SREDSTVA	%	RAZLIKA (OSTVARENOG PRIHODA NAD RASHODIMA)
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	145.065,20	338.803,35	68.017,69	20%	297.675,79	88%	-26,89
	2006.	111.944,20	684.879,18	136.311,69	20%	292.531,25	43%	256.036,24
	2007.	111.947,00	1.309.998,99	262.737,59	20%	626.583,75	48%	420.677,65
	2008.	109.879,40	2.030.585,94	407.303,76	20%	1.163.685,15	57%	459.597,03
	2009.	336.595,50	1.487.922,25	312.895,21	21%	1.560.821,04	105%	-385.794,00
	2010.	381.187,17	1.977.086,18	397.896,01	19%	1.852.037,66	94%	-254.883,49
	Ukupno	1.196.618,47	7.829.275,89	1.585.161,95	20%	5.793.334,64	74%	450.779,30

Ostvareni prihod prema sudskim odlukama

Prema dostavljenoj dokumentaciji, za izvještajni period preduzeće „Sine qua non” iskazalo je potraživanja po osnovi pravomoćnih sudskih presuda u iznosu od **625.526,85 KM**, sudskih nagodbi u iznosu od **2.718.898,25 KM**, te nepravomoćnih presuda u iznosu od **160.924,03 KM**, što iznosi ukupno **3.505.349.13 KM**.

Tabela 2. Pregled ostvarenih prihoda prema sudskim odlukama

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	PRAVOMOĆNE SUDSKE PRESUDE	SUDSKE NAGODBE	NEPRAVOMOĆNE SUDSKE PRESUDE
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	23.175,00	939.618,32	0,00
	2006.	35.168,37	0,00	0,00
	2007.	89.674,48	6.149,93	13.500,00
	2008.	253.894,29	163.688,25	0,00
	2009.	130.979,27	1.548.813,58	43.026,08
	2010.	92.635,44	60.628,17	104.397,95
	Ukupno	625.526,85	2.718.898,25	160.924,03

Obračun i raspodjela naknada (tarifa)

Obračun i raspodjelu naknada domaćim i stranim autorima preduzeće „Sine qua non” vrši na osnovi Pravilnika o naknadama za javno izvođenje i saopćavanje javnosti muzičkih djela, te naknadama za korištenje muzičkih izvođenih materijala sa tarifom minimalnih naknada koji je donio **Upravni odbor Asocijacije kompozitora i muzičkih stvaralaca (AMUS) 2.7.2002. godine**.

VII. Naknada za korištenje autorskih djela od korisnika u BiH

Pojedini korisnici (Radio Kalman, Radio Uno, RTV Tešanj, RTV Q) navode brojne prigovore na način poslovanja preduzeća „Sine qua non” i njegov odnos prema korisnicima usluga. Tako se navodi da je preduzeće „Sine qua non” imalo veoma nekorektan odnos prema većini elektronskih medija, da je prijetilo korisnicima da, ukoliko ne potpišu ugovor, neće dobiti dugoročnu dozvolu za rad od RAK-a, da nije prihvatilo nijedan prijedlog PEM-a (Reprezentativno udruženje elektronskih medija) uz prijetnju/obrazloženje/ da svoje ugovore može realizirati sudskim putem. Također, navode da, i pored brojnih traženja, preduzeće „Sine qua non” nikada nije dostavilo spisak autora koje predstavlja, koliko je novca prikupilo, prema kom principu vrši raspodjelu, kojim autorima je isplatilo tantijeme i u kojem iznosu.

Stav svih korisnika (elektronskih medija) je da moraju plaćati korištenje autorskih djela, ali da smatraju da se tarife moraju utvrditi pregovorima između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika i prema propisima novih zakona kojima je regulirano područje autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini.

Z a k l j u č a k

Analizom podataka dobijenih od preduzeća „Sine qua non” konstatirano je sljedeće:

1. Pravno lice koje je od Instituta ovlašteno za poslove obavljanja autorskih i srodnih prava je **preduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo**. Udruženje „Sine qua non”, koje je osnovano 2006. godine, nije se nikada obratilo Institutu zahtjevom za dobijanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.
2. Prema priloženoj dokumentaciji, cjelokupno poslovanje u oblasti kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava vršilo je preduzeće „Sine qua non” d.o.o. kao profitni subjekt koji se bavi i drugim djelatnostima. S obzirom na to da se u izvještaju poziva na neke odluke Udruženja i da je preduzeće „Sine qua non” jedan od tri osnivača Udruženja „Sine qua non” (AMUS, Udruženje glumaca Sarajevo i preduzeće „Sine qua non” d.o.o.), iz dokumentacije nije jasno koji je subjekt, odnosno organ donosio odluke u vezi sa kolektivnim ostvarivanjem autorskih i srodnih prava. Primjera radi, odluke o usvajanju plana poslovanja od 2005. do 2010. godine donosila je Skupština preduzeća „Sine qua non” d.o.o. iako, prema Statutu preduzeća, taj organ ne postoji.
3. U izvještaju je iskazan **ostvoreni prihod** iz BiH u ukupnom iznosu od **7.829.275,89 KM** i inozemstva u ukupnom iznosu od **147.198,43 KM**, odnosno ostvoreni prihod u iznosu od ukupno **7.976.474,32 KM**, s jedne strane, a, s druge strane, iskazani su **troškovi poslovanja** u iznosu od **1.585.161,95 KM** (odnosno 20% u odnosu na ostvoreni prihod). Raspoređena sredstva nosiocima prava u BiH i inozemstvu su u ukupnom iznosu od **7.741.998,21 KM** (u BiH je raspodijeljeno 5.793.334,64 KM, a u inozemstvo je raspodijeljeno 1.948.663,57 KM). Iz navedenog proizlazi da je **ukupno raspodijeljeno 97% sredstava** u odnosu na ukupan prihod. Nije jasno na koji način su pokriveni troškovi poslovanja i raspoređena sredstva na nosioce prava, jer se javlja razlika između ostvarenih prihoda i rashoda u iznosu od **1.350.685,84 KM** (troškovi poslovanja i raspodjela sredstava na nosioce prava su veći od ostvarenih prihoda za iskazani period). Iz dopune izvještaja od 28.10.2011. godine je vidljivo da nije dokazana razlika sredstava između ostvarenih prihoda i rashoda, niti su dostavljeni podaci o licima kojima je doznačena razlika navedenih sredstava.

4. Uočen je nesrazmjer između sredstava naplaćenih sudskim putem po osnovi pravomoćnih sudskih presuda i sudskih nagodbi, te ukupno ostvarenih prihoda prema godinama (kao primjer navodimo da je u 2009. godini po osnovi sudskih presuda i nagodbi prikazan prihod od **1.679.792,85 KM**, a ukupan ostvareni prihod za 2009. godine je iznosio **1.487.922,25 KM**).
5. Imajući u vidu da je smisao kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava ubiranje sredstava za račun nosilaca prava i da, prema međunarodnoj praksi, troškovi organizacije ne bi smjeli prelaziti 20-30% ostvarenog prihoda, preduzeće „Sine qua non” se, prema vlastitim podacima, kreće u tim granicama. Međutim, preduzeće „Sine qua non” je privredni subjekt koji se bavi različitim djelatnostima, te iz priloženog bilansa stanja i uspjeha nije moguće razdvojiti i provjeriti podatke navedene u izvještaju koji se odnose na prihode i rashode po osnovi kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava od njegovih prihoda koji su ostvareni po drugim osnovama. Drugi dokumenti koji bi poslužili za provjeru tačnosti podataka o ubranim i raspoređenim sredstvima za korištenje autorskih djela nisu dostavljeni.
6. Prilikom donošenja opće ocjene o poslovanju preduzeća „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo treba imati u vidu da se izvještajni period odnosi na vrijeme važenja Zakona o autorskom i srodnim pravima iz 2002. godine (stari zakon), kojim je materija kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava bila regulirana samo u rudimentarnom vidu. Budući da se od 2010. godine primjenjuje Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji naglašeno precizno regulira ovu materiju u skladu sa standardima u uporednom pravu, neophodno je konstatirati da dosadašnji način poslovanja „Sine qua non” d.o.o. nije moguće nastaviti, jer ne zadovoljava standarde u pogledu transparentnosti i demokratičnosti rada organizacije za kolektivno ostvarivanje, načina raspodjele prihoda i efikasnosti ostvarivanja zakonski reguliranog cilja.

[Kraj dokumenta]

POSLOVANJE UG „Uzus“ SARAJEVO
Udruženje nezavisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti
za period 2005 – 2010. godine

I. Pravna osnova

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-5472/03-01SŽ od 30.7.2003. godine izdao je „Uzusu“ Sarajevo - Udruženju nezavisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača na osnovi punomoći nosilaca prava (u daljnjem tekstu: Udruženje „Uzus“).

Udruženje „Uzus“ je upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH 4.6.2003. godine. Prema Statutu, ciljevi, odnosno djelatnost Udruženja su:

- zaštita autorskih djela nezavisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti članova Udruženja,
- međusobna saradnja i razmjena iskustava članova iz okvira oblasti kojima se bave,
- praćenje rada na terenu, pružanje pravnih savjeta koji se odnose na realizaciju prava u skladu sa važećim zakonima koji reguliraju pojedine oblike stvaralaštva,
- edukacija mlađeg članstva,
- pružanje podrške pri organiziranju koncerata, te drugih javnih nastupa, saradnja sa drugim sličnim udruženjima, kao i institucijama u zemlji i inozemstvu, druge djelatnosti u skladu sa Statutom i aktima Udruženja.

Ovlaštena lica Udruženja „Uzus“ su: Denis Murtić, predsjednik Skupštine, i Omar Mehmedbašić, predsjednik Upravnog odbora.

II. Statut i organizaciona pitanja

Prema Statutu, organi Udruženja su: Skupština Udruženja i Upravni odbor.

Skupština je najviši organ Udruženja i nju sačinjavaju svi članovi. Skupština se sastaje prema potrebi, a najmanje dva puta godišnje. Skupština Udruženja: donosi Statut, daje saglasnost na pravne radnje preduzete u postupku osnivanja Udruženja, usvaja finansijski plan, odnosno finansijski izvještaj za svaku godinu, usvaja plan i program rada, te završni račun Udruženja, usvaja izvještaj o radu Udruženja, kao i druge izvještaje koje pripremi Upravni odbor, odlučuje o udruživanju u saveze, pripajanju, razdvajanju, transformaciji, raspuštanju i prestanku rada i drugim statusnim promjenama Udruženja, bira i opoziva članove Upravnog i Nadzornog odbora i predsjednika Skupštine i odlučuje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugog organa.

Upravni odbor djeluje kolektivno kao izvršni organ sa zadatkom da koordinira i organizira izvršenje dogovorenog programa rada i odlukâ Skupštine. Upravni odbor čini sedam članova koji se biraju iz redova članova Skupštine.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom Udruženja

Imovinu Udruženja čine: članarine, dobrovoljni prilozi i pokloni fizičkih i pravnih lica, sredstva dodijeljena iz budžeta, te drugi prihodi stečeni u skladu sa zakonom. Sredstva ostvarena na jedan od navedenih načina Udruženje raspoređuje i troši na osnovi usvojenog finansijskog plana. Konačna raspodjela vrši se na osnovi završnog računa. Upravni odbor vrši nadzor nad namjenskim trošenjem i raspolaganjem sredstvima Udruženja.

Finansijski izvještaj i izvještaj o radu Udruženja priprema Upravni odbor i podnosi ih Skupštini na usvajanje. Ovi izvještaji se podnose polugodišnje i godišnje. Skupština donosi finansijski izvještaj i izvještaj o radu.

IV. Izvještaj o poslovanju za period 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine uputio je poziv za dostavljanje izvještaja o vođenju poslova za period 2005 – 2010. godine, te naložio da se dostave:

- naznaka prava koje ostvaruje;
- kopije punomoći autora i udruženja autorâ koji su ovlastili Udruženje za ostvarivanje njihovih prava;
- kopije ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznosi sredstava za pokrivanje troškova rada Udruženja prema godinama;
- plan poslovanja Udruženja prema godinama;
- odluke nadležnog organa Udruženja o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijski izvještaj koji je usvojio nadležni organ Udruženja prema godinama;
- revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja Udruženja i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima Udruženja i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;
- kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je Udruženje bilo jedna od stranaka.

Radi dobijanja cjelovite informacije o sredstvima koja su uplaćivana kolektivnim organizacijama, Institut je od dijela korisnika (28 korisnika) dobio podatke o iznosima uplaćenih naknada za korištenje autorskih i srodnih prava od kojih je 20 korisnika navelo da su u izvještajnom periodu platili Udruženju „Uzus“ iznos od ukupno **252.900,43 KM**.

Izvještaj o poslovanju sa pratećom dokumentacijom zaprimljen je 12.2.2011. godine.

Uz izvještaj dostavljene su kopije ugovora sa korisnicima (119 radio i TV stanica) i **226** punomoći izvođača.

Imajući u vidu da nisu dostavljeni kompletni podaci od korisnika, nije bilo moguće izvršiti upoređivanje sa podacima koje je dostavilo Udruženje Uzus“, te je izvještaj pripremljen samo na bazi podataka dobijenih od ovog udruženja.

V. Finansijsko poslovanje

Prema navodima u izvještaju, ukupna potraživanja Udruženja „Uzus“ u periodu od 2005. do 2010. godine iznosila su **3.164.209,85 KM** od čega je ostvareno ukupno **794.686,00 KM**, odnosno **25%**. Ukupni troškovi poslovanja Udruženja „Uzus“ iznose **586.861,00 KM**, odnosno **74%** u odnosu na ostvareni prihod u izvještajnom periodu. Raspodijeljena sredstva su iskazana u iznosu od **96.100,00 KM**, odnosno **12%** u odnosu na ukupan prihod.

Tabela 1. Prikaz finansijskog poslovanja UG „Uzus“

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD	TROŠKOVI POSLOVANJA	%	RASPOREĐENA SREDSTVA	%	RAZLIKA (OSTVARENI OG PRIHODA NAD RASHODIMA)
UG „Uzus“ Sarajevo	2005.	95.269,49	78.270,00	75.896,00	97%			2.374,00
	2006.	220.229,00	95.773,00	85.567,00	89%	8.350,00	9%	1.856
	2007.	441.837,00	125.379,00	97.653,00	78%	9.000,00	7%	18.726
	2008.	643.190,00	165.479,00	102.246,00	62%	16.900,00	10%	46.333
	2009.	802.040,65	170.898,00	105.726,00	62%	17.400,00	10%	47.772
	2010.	961.643,71	158.887,00	119.773,00	75%	44.450,00	28%	-5.336
	Ukupno	3.164.209,85	794.686,00	586.861,00	74%	96.100,00	12%	111.725,00

Institut je 14.10.2011. godine uputio Udruženju „Uzus“ poziv da dopuni izvještaj u kojem je naložio da dostavi informaciju o tome kome je doznačena **razlika sredstava** između ostvarenog prihoda, troškova poslovanja i raspoređenih sredstava u iznosu od **111.725,00 KM**.

Udruženje „Uzus“ je 24.10.2011. godine dostavilo Institutu tražene podatke u kojima se navodi da se razlika sredstava u iznosu od **111.725,00 KM** odnosi na dio sredstava u iznosu od **55.787,32 KM** koja su ostala na računu „Uzusa“ (izvod broj 236 od ISP banke na 31.12.2010), a drugi dio sredstava u iznosu od **55.000,00 KM** je povučen sa računa i stavljen na blagajnu, a zatim ponovo vraćen na račun u julu 2011. godine, a sredstva u iznosu od **938,00 KM** iskorištena su za isplatu toplog obroka radnicima u januaru 2011. godine.

U izvještajnom periodu Udruženje „Uzus“ je, radi naplate svojih potraživanja, podnijelo tužbu protiv RTV „BN“ d.o.o. Bijeljina radi isplate duga u iznosu od **28.271,34 KM**. Sudski postupak je u toku. Udruženje „Uzus“ je sklopilo ugovor o vansudskoj nagodbi sa Alternativnom televizijom Banja Luka radi isplate duga u iznosu od **25.648,22 KM** (50% u novcu i 50% kompenzacijom).

U izvještaju se navodi da Udruženje „Uzus“ **nije vršilo raspodjelu sredstava autorima iz inozemstva** uz obrazloženje da je potpisalo bilateralne sporazume o saradnji sa inozemnim kolektivnim organizacijama (HUZIP Hrvatska, IPF Slovenija, STOART Poljska itd.), a sve po preporuci SCARP-a (krovne asocijacije udruženja koja se bave kolektivnom zaštitom prava umjetnika izvođača), koji su tipskog karaktera i u kojima je regulirano pitanje raspodjele sredstava autorima iz inozemstva. Sporazumom je direktno regulirano pitanje raspodjele sredstava autorima iz inozemstva na način da naknada naplaćena i distribuirana po osnovi Sporazuma o saradnji ostaje u zemlji u kojoj je naplaćena.

Uz izvještaj su dostavljene i sljedeće odluke:

- Odluka o usvajanju pregleda ukupno ostvarenih prihoda od korisnika iz BiH za period 2005-2010. godine;
- Odluka o usvajanju pregleda ukupno ostvarenih prihoda od korisnika iz inozemstva za period od 2005. do 2010. godine;
- Odluka o usvajanju pregleda ukupno raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- Odluka o usvajanju pregleda ukupno raspodijeljenih sredstava autorima iz BiH za period od 2005. do 2010. godine;
- Odluka o usvajanju pregleda ukupnih sredstava za pokrivanje troškova rada Udruženja sa procentom u odnosu na ukupan prihod za period od 2005. do 2010. godine;
- Odluka o usvajanju pregleda Plana poslovanja Udruženja za period 2005-2010. godine;
- Odluka o usvajanju pregleda sudskih i upravnih odluka u kojima je Udruženje bilo jedna od stranaka.

Napomena: Sve navedene odluke su donesene na sjednici Skupštine Udruženja koja je održana 12.2.2011. godine u Sarajevu.

Z a k l j u č a k

Analizom podataka dobijenih od Udruženja „Uzus“ konstatirano je sljedeće:

1. U dokumentima koje je Udruženje „Uzus“ dostavilo primjetna je nedosljednost u pogledu označavanja nosilaca prava koja „Uzus“ ostvaruje na kolektivan način. Naime, u pojedinim dokumentima spominju se umjetnici izvođači, a u drugim dokumentima se spominju autori muzičkih djela. Udruženje je od Instituta dobilo dozvolu za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugih nosilaca prava umjetnika izvođača. U spisku lica koja su ovlastila Udruženje „Uzus“ za kolektivno ostvarivanje autorskih prava navedeni su umjetnici izvođači. S druge strane, u Rješenju Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine o upisivanju u Registar udruženja navedeno je da su ciljevi, odnosno djelatnost Udruženja zaštita autorskih djela nezavisnih muzičkih autora (što se kaže i u punom nazivu Udruženja). Također, u dokumentima o finansijskom poslovanju navodi se da su ostvareni prihodi raspodijeljeni autorima, a ne umjetnicima izvođačima. Budući da Institut nema uvid u podatke o konkretnim transakcijama raspodjele, nije moguće utvrditi da li je riječ samo o terminološkoj nepreciznosti, ili o poslovanju van okvira dozvole Instituta.
2. Ukupna potraživanja Udruženja u izvještajnom periodu iskazana su u iznosu od **3.164.209,85 KM**, a ostvareni prihod je **794.686,00 KM**. Razlika između potraživanja i prihoda iznosi **2.369.523,85 KM**. Iz priložene dokumentacije nije vidljivo zbog čega potraživanja nisu realizirana u istom periodu.

Ukupni troškovi poslovanja Udruženja su **586.861,00 KM (74% od ostvarenih prihoda)**, a nosiocima prava raspodijeljeno je svega **96.100,00 KM (12%)**. Razlika sredstava u iznosu od **111.725,00 KM (14% u odnosu na ukupno ostvareni prihod)** nije potkrijepljena relevantnom dokumentacijom.

Imajući u vidu da je smisao kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava ubiranje sredstava za račun nosilaca prava i da, prema međunarodnoj praksi, troškovi organizacije ne bi smjeli prelaziti 20-30% ostvarenog prihoda, a ostatak treba raspodijeliti nosiocima prava, Udruženje „Uzus“ svojim poslovanjem krši taj princip, iskazujući veliku nesrazmjernu između troškova poslovanja i raspodjele nosiocima prava. Prema izvještaju o radu za 2006. godinu, raspodjela prihoda nosiocima prava vršena je linearno, u paušalnom iznosu jednako za sve izvođače, a ne na bazi stvarnog korištenja predmeta zaštite. Institutu nisu dostavljeni podaci o načinu raspodjele sredstava nosiocima prava u ostalim godinama.

3. Prema Statutu Udruženja „Uzus“, Skupština Udruženja je obavezna da se sastaje najmanje dva puta godišnje i ima ovlaštenja da donosi finansijski plan, finansijski izvještaj i završni račun Udruženja. Iz priložene dokumentacija nije vidljivo da se Skupština redovno sastajala, niti da je redovno donosila odluke iz svoje nadležnosti. Sve odluke koje se odnose na finansijsko poslovanje Udruženja za izvještajni period su donesene 12.2.2011. godine, nakon poziva Instituta za dostavljanje izvještaja.
4. Prilikom donošenja opće ocjene o poslovanju Udruženja „Uzus“ treba imati u vidu da se izvještajni period odnosi na vrijeme važenja Zakona o autorskom i srodnim pravima iz 2002. godine (stari zakon), kojim je materija kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava bila regulirana samo u rudimentarnom vidu. Budući da se od 2010. godine primjenjuje Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji naglašeno precizno regulira ovu materiju u skladu sa standardima u uporednom pravu, neophodno je konstatirati da dosadašnji način poslovanja Udruženja „Uzus“ nije moguće nastaviti, jer ne zadovoljava standarde u pogledu transparentnosti i demokratičnosti rada organizacije, načina raspodjele prihoda i efikasnosti ostvarivanja zakonski reguliranog cilja.

[Kraj dokumenta]

**POSLOVANJE UG „Kvantum“ BIJELJINA
Udruženje za zaštitu diskografskih izdanja
za period 2005 – 2010. godine**

I. Pravna osnova

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-5333/05-04VL od 10.10.2005. godine izdao je UG „Kvantum“ - Udruženju za zaštitu diskografskih izdanja Bijeljina, odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava proizvođača fonograma (u daljnjem tekstu: Udruženje).

Udruženje je upisano u Registar udruženja u Ministarstvu pravde BiH 12.4.2005. godine. Prema Statutu, ciljevi, odnosno djelatnost Udruženja su:

- zaštita članova od neovlaštenog umnožavanja materijala (fonograma i nosača zvuka),
- zaštita diskografskih izdanja od neovlaštenog emitiranja od javnih emitera, međusobna saradnja i razmjena iskustava članova iz okvira oblasti kojima se bave,
- povezivanje članova i razmjena iskustava sa inozemnim diskografskim kućama,
- vršenje utjecaja na državne institucije u pogledu donošenja pravnih akata koji reguliraju zaštitu diskografskih izdanja,
- zaštita proizvođača fonograma,
- ubiranje naknada za korištenje fonograma od javnih emitera za potrebe Udruženja i druge djelatnosti u skladu sa Statutom i aktima Udruženja.

Ovlaštena lica za Udruženje su: Siniša Kajmaković, predsjednik Udruženja, Suad Jukić, predsjednik Upravnog odbora, i Marko Zelić, potpredsjednik Upravnog odbora.

II. Statut i organizaciona pitanja

Prema Statutu, Udruženje je nevladina neprofitna organizacija i djeluje na cijeloj teritoriji BiH. Članovi Udruženja su fizička i pravna lica u BiH koja se bave izdavanjem diskografskih izdanja, kao i lica koja su neposredno povezana sa diskografskim izdavaštvom, a koja prihvataju ciljeve i aktivnosti Udruženja.

Organi Udruženja su: Skupština i Upravni odbor.

Skupština je najviši organ Udruženja i nju sačinjavaju svi članovi. Skupština je ovlaštena da donosi Statut, usvaja finansijski plan, odnosno finansijski izvještaj za svaku godinu, usvaja plan i program rada, te završni račun Udruženja, usvaja izvještaj o radu Udruženja, kao i druge izvještaje koje pripremi Upravni odbor, odlučuje o udruživanju u saveze, pripajanju, razdvajanju, transformaciji, raspuštanju i prestanku rada i drugim statusnim promjenama Udruženja, bira i opoziva članove Upravnog i Nadzornog odbora i predsjednika Skupštine i odlučuje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugog organa.

Upravni odbor djeluje kolektivno kao izvršni organ sa zadatkom da koordinira i organizira izvršenje dogovorenog programa rada i odlukâ Skupštine.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom Udruženja

Imovinu Udruženja čine: članarine, dobrovoljni prilogi i pokloni javnih institucija, fizičkih i pravnih lica u gotovini, uslugama ili imovini bilo koje vrste, državne subvencije i ugovori sa javnim institucijama, fizičkim i pravnim licima, domaćim i stranim, prihod od honorara i sličnih izvora pasivnog prihoda i svi drugi prihodi stečeni u skladu sa zakonom.

Sredstva ostvarena na jedan od navedenih načina Udruženje raspoređuje i troši na osnovi usvojenog finansijskog plana. Konačna raspodjela vrši se na osnovi završnog računa. Upravni odbor vrši nadzor nad namjenskim trošenjem i raspolaganjem sredstvima Udruženja.

Finansijski izvještaj i izvještaj o radu Udruženja priprema Upravni odbor i podnosi ih Skupštini na usvajanje. Ovi izvještaji se podnose polugodišnje i godišnje. Skupština donosi finansijski izvještaj i izvještaj o radu kvalificiranom većinom.

IV. Izvještaj o poslovanju za period 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine uputio je poziv Udruženju da dostavi izvještaj o vođenju poslova za period 2005 – 2010. godine, te naložio da dostavi:

- naznaku prava koja ostvaruje;
- kopije punomoći autora i udruženja autorâ koji su ovlastili Udruženje za ostvarivanje njihovih prava;
- kopije ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvarene prihode od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvarene prihode iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju;
- iznose raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama;
- iznose raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznose sredstava za pokrivanje troškova rada Udruženja prema godinama;
- plan poslovanja Udruženja prema godinama;
- odluke nadležnog organa Udruženja o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijski izvještaj koji je usvojio nadležni organ Udruženja prema godinama;
- revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja Udruženja i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima Udruženja i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;
- kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je Udruženje bilo jedna od stranaka.

Radi dobijanja cjelovite informacije o sredstvima koja su uplaćivana kolektivnim organizacijama, Institut je od dijela korisnika (28 korisnika) dobio podatke o iznosima uplaćenih naknada za korištenje autorskih i srodnih prava od kojih su tri korisnika navela da su u 2010. godini platila Udruženju „Kvantum” iznos od ukupno **3.300,00 KM**.

Izvještaj o poslovanju Udruženja zaprimljen je 28.2.2011. godine. U odnosu na podatke tražene u pozivu za dostavljanje izvještaja o poslovanju za period 2005 - 2010. godine, Udruženje je dostavilo

samo podatke koji se odnose na 2010. godinu. U prilogu su dostavljene kopije ugovora sa korisnicima (18 radiostanica) i 18 punomoći o predstavljanju dobijenih od diskografskih kuća.

Imajući u vidu da nisu dostavljeni kompletni podaci od korisnika, nije bilo moguće izvršiti upoređivanje sa podacima koje je dostavilo Udruženje, te je izvještaj pripremljen samo na bazi podataka dobijenih od Udruženja.

V. Finansijsko poslovanje

Prema navodima u izvještaju, Udruženje nije imalo prihod od korisnika u periodu od 2006. do 2009. godine. Razlozi nisu obrazloženi. U izvještajnom periodu Udruženje „Kvantum”, radi naplate svojih potraživanja, podnijelo je tužbu protiv RTV „BN” d.o.o. Bijeljina radi isplate duga u iznosu od 188.150,17 KM.

Imajući u vidu da se priložena nepravomoćna sudska odluka odnosi na period od 2005. do 2009. godine, ovaj navod nije bilo moguće provjeriti, te se izražava sumnja u objektivnost i tačnost dobijenih podataka.

Prihod Udruženja za 2010. godinu ostvaren je na osnovu odluke Upravnog odbora Udruženja o naplati paušalne tarife za radiostanice, koje su one prihvatile i zaključile ugovore sa Udruženjem.

Tabela 1. Prikaz finansijskog poslovanja UG „Kvantum”

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD	TROŠKOVI POSLOVANJA	%	RASPOREDE NA SREDSTVA	%	RAZLIKA (OSTVARENOG PRIHODA NAD RASHODIMA)
UG „Kvantum” - Udruženje za zaštitu diskografskih izdanja Bijeljina	2005.							
	2006.							
	2007.							
	2008.							
	2009.							
	2010.	20.500	15.800	20.500	130%	0		-4.700,00
Ukupno		15.800	20.500	130%	0		-4.700,00	

Slijedeći navedeno, ukupna potraživanja iznose **20.500,00 KM**, a prihod od korisnika iz BiH u 2010. godini iznosio je **15.800,00 KM**, te su troškovi poslovanja Udruženja prikazani u iznosu od **20.500,00 KM**, od čega samo troškovi zakupa iznose **15.135,04 KM**. Udruženje nije vršilo raspodjelu sredstava nosiocima prava zbog, kako navode u izvještaju, **veoma skromnog prihoda** u 2010. godini i malog broja zaključenih ugovora sa korisnicima.

U izvještajnom periodu Udruženje nije ostvarilo prihode iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju.

U postupku ispitivanja izvještaja o poslovanju Udruženja Institut je utvrdio da je on nepotpun i 12.4.2011. godine pozvao Udruženje da izvještaj uredi sa relevantnim podacima koji su traženi u pozivu za dostavljanje obrazloženja o razlozima neostvarivanja prihoda u periodu od 2006. do 2009. godine.

Postupajući po nalogu iz poziva, Udruženje je 13.5.2011. godine dostavilo Institutu izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za period 2006 - 2010. godine, ali nije dostavilo ostale dokumente i obrazloženje zašto nije ostvarilo prihode u periodu od 2006. do 2009. godine.

U izvještajnom periodu Udruženje „Kvantum”, radi naplate svojih potraživanja, podnijelo je tužbu protiv RTV „BN” d.o.o. Bijeljina radi isplate duga u iznosu od **28.271,34 KM**. Sudski postupak je u toku.

Z a k l j u č a k

Analizom podataka dobijenih od Udruženja „Kvantum” iz Bijeljine konstatirano je sljedeće:

1. Udruženje nije poslovalo u skladu sa unutrašnjim aktima kojima je uređena organizacija Udruženja, prije svega sa Statutom. Skupština Udruženja se nije redovno sastajala, niti je obnovljen mandat rukovodstvu Udruženja od 2007. godine.
2. Iz dostavljene dokumentacije o finansijskom poslovanju u periodu od 2005. do 2010. godine vidljivo je da Udruženje nije ostvarilo prihod u periodu od 2006. do 2009. godine, što upućuje na zaključak da Udruženje nije ostvarivalo ciljeve za koje je osnovano.
3. U 2010. godini cjelokupan prihod Udruženja je utrošen za redovne troškove poslovanja Udruženja bez raspodjele nosiocima prava. Imajući u vidu da je smisao kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava ubiranje sredstava za račun nosilaca prava i da, prema međunarodnoj praksi, troškovi organizacije ne bi smjeli prelaziti 20-30% ostvarenog prihoda, a da ostatak treba raspodijeliti nosiocima prava, evidentno je da Udruženje „Kvantum” ovakvim poslovanjem nije ostvarilo ciljeve svog postojanja.
4. Prilikom donošenja opće ocjene o poslovanju Udruženja „Kvantum” treba imati u vidu da se izvještajni period odnosi na vrijeme važenja Zakona o autorskom i srodnim pravima iz 2002. godine (stari zakon), kojim je materija kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava bila regulirana samo u rudimentarnom vidu. Budući da se od 2010. godine primjenjuje Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji precizno regulira ovu materiju u skladu sa standardima u uporednom pravu, neophodno je konstatirati da dosadašnji način poslovanja Udruženja „Kvantum” ne zadovoljava standarde u pogledu transparentnosti i demokratičnosti rada organizacije, načina tarifiranja naknada, raspodjele prihoda i efikasnosti ostvarivanja zakonom reguliranog cilja postojanja.

[Kraj dokumenta]

**POSLOVANJE „Elta-kabela“ d.o.o. DOBOJ -
Preduzeća za prijenos zvuka, slike ili ostalih informacija kablovima
za period 2005 – 2010. godine**

I. Pravna osnova

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-3905/06-04VL od 6.5.2006. godine izdao je „Elta-kabelu“ d.o.o. Doboju - Preduzeću za prijenos zvuka, slike ili ostalih informacija kablovima odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i prava radiodifuznih organizacija (u daljnjem tekstu: preduzeće „Elta-kabel“).

Preduzeće „Elta-kabel“ je upisano u sudski registar kod Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu 23.3.2001. godine, a promjena sjedišta i naziva upisana je u registar kod Osnovnog suda u Doboju.

Osnivač i vlasnik preduzeća „Elta-kabel“ je Aco Kabanica, a direktorica Danka Jovović.

II. Statut i organizaciona pitanja

Prema Statutu, organi preduzeća „Elta-kabel“ su Skupština i Upravni odbor. Osnivač preduzeća obavlja poslove iz djelokruga Skupštine u skladu sa odredbama Zakona o preduzećima Republike Srpske. Direktora imenuje osnivač odlukom o imenovanju. Obaveze direktora su: organizira i vodi poslovanje Preduzeća, predstavlja Preduzeće, stara se o zakonitosti rada i odgovara za zakonito poslovanje.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom

Dobit preduzeća „Elta-kabel“ utvrđuje se i raspoređuje prema važećim propisima. Po izmirenju obaveza dobit se raspoređuje na dio za povećanje osnovnog kapitala, za rezerve, bruto lične dohotke i sredstva zajedničke potrošnje, te za investicije.

Gubitak preduzeća „Elta-kabel“ pokriva se iz sredstava koja se mogu koristiti za pokriće gubitka u skladu sa propisima. Gubitak se pokriva raspoloživim sredstvima rezervi, otpisom potraživanja od povjerilaca i na teret trajnih izvora sredstava.

Rizikom preduzeća „Elta-kabel“ smatraju se: neostvarivanje planiranog obima prometa, neostvarivanje ili djelimično ostvarivanje, odnosno neblagovremeno ostvarivanje naplate potraživanja, neracionalno korištenje rada i sredstava rada u vršenju djelatnosti, drugi nepredviđeni događaji koji prouzrokuju zastoj u vršenju djelatnosti.

Preduzeće odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom, a osnivač do visine svog uloga.

Novčani osnivački dio osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću iznosi 5.000,00 KM. Sredstva za rad Preduzeća osigurava osnivač. Vrijednost uloga u stvarima iznosi 20.000,00 KM.

IV. Izvještaj o poslovanju za period 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine je preduzeću „Elta-kabel” uputio poziv da dostavi izvještaj o vođenju poslova za period 2005 – 2010. godine, te naložio da dostavi:

- naznaku prava koja ostvaruje;
- kopije punomoći autora i udruženja autorâ koji su ovlastili organizaciju za ostvarivanje njihovih prava;
- kopije ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvarene prihode od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvarene prihode iz inozemstva na osnovi ugovora o recipročnom predstavljanju;
- iznose raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama;
- iznose raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznose sredstava za pokrivanje troškova rada organizacije prema godinama;
- plan poslovanja organizacije prema godinama;
- odluke nadležnog organa organizacije o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijski izvještaj koji je usvojio nadležni organ prema godinama;
- revizorski izvještaj zajedno sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja organizacije i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima organizacije i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;
- kopije sudskih i upravnih odluka u kojima je organizacija bila jedna od stranaka.

Izvještaj o poslovanju preduzeća „Elta-kabel” zaprimljen je 29.3.2011. godine. Uz izvještaj su dostavljene kopije ugovora sa AGICOA-om EBU (Evropska unija za emitiranje) i VG Media Gesellschaft o ekskluzivnom predstavljanju TV kanala za teritoriju Bosne i Hercegovine. Prema izvještaju, preduzeće „Elta-kabel” je 2004. godine potpisalo generalne licencne ugovore za kablovsku redistribuciju za kanale koje predstavljaju navedene organizacije sa 31 kablovskim operaterom u BiH.

Ugovor sa AGICOA-om je obnovljen 2005. godine na period od dvije godine. Nakon toga, obnovljeni su i ugovori sa AKOP-om - Asocijacijom kablovskih operatera BiH i 46 kablovskih operatera. Osim generalnog licencnog ugovora, sa AGICOA-om je potpisan i licencni ugovor za reemitiranje komercijalnih kanala. „Elta-kabel” je 2008. godine potpisao nove ugovore sa AGICOA-om i AKOP-om za naredne dvije godine.

V. Finansijsko poslovanje

Na osnovi **generalnog licencnog ugovora**, u periodu od 2005. do 2009. godine ukupna potraživanja iznose **2.683.000,50 KM**, a ukupno ostvareni prihod je **1.975.130,20 KM**.

Na osnovi **licencnog ugovora**, u periodu od 2005. do 2009. godine ukupna potraživanja iznose **1.053.913,63 KM**, a ukupno ostvareni prihod je **557.340,67 KM**.

Ukupan prihod prema godinama je kako slijedi:

Tabela 1. Prikaz ukupnih potraživanja i ostvarenog prihoda na osnovi **generalnog licencnog ugovora**

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD
„Elta-kabel” d.o.o. Doboj	2005.	224.791,43	224.782,10
	2006.	557.535,07	513.977,14
	2007.	635.339,14	555.278,63
	2008.	588.702,64	550.502,57
	2009.	676.630,22	130.589,70
	2010.		
	Ukupno	2.683.000,50	1.975.130,20

Tabela 2. Prikaz ukupnih potraživanja i ostvarenog prihoda na osnovi **licencnog ugovora**

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD
„Elta-kabel” d.o.o. Doboj	2005.	4.882,27	4.877,77
	2006.	22.216,89	20.483,70
	2007.	183.127,34	138.164,81
	2008.	475.777,62	288.838,38
	2009.	367.909,51	104.976,01
	2010.		
	Ukupno	1.053.913,63	557.340,67

Finansijski pokazatelji za 2010. godinu nisu dostavljeni.

U izvještaju se navodi da je raspoređeni iznos **1.883.069,74 KM**. Od toga je AGICOA na osnovi ugovora uplatila „Elta-kabelu” iznos od **247.246,66 KM**.

U istom periodu „Elta-kabel” je uplatio „Uzusu” iznos od **36.100,00 KM**.

Zbog nekompletnosti podataka i dokumenata, Institut je ponovno uputio poziv za dopunu izvještaja sa relevantnim podacima o:

- bilansu stanja i uspjeha za traženi period prema godinama;
- iznosima raspodijeljenih sredstava autorima i nosiocima prava prema godinama (kako i kome su raspodijeljena sredstva);
- iznosima sredstava za pokrivanje troškova rada Preduzeća prema godinama (ukupan iznos i procenat u odnosu na ukupan prihod);
- planu poslovanja Preduzeća prema godinama;
- odluci nadležnog organa Preduzeća o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- finansijskom izvještaju koji je usvojio nadležni organ Preduzeća prema godinama;
- revizorskom izvještaju sa mišljenjem ovlaštenog revizora o pravilnosti poslovanja Preduzeća i njihovoj usklađenosti sa zakonom, aktima Preduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim licima prema godinama;

- kopijama sudskih i upravnih odluka u kojima je Preduzeće bilo jedna od stranaka.

Na upućeni poziv preduzeće „Elta-kabel” je 25.5.2011. godine dostavilo dopis (broj UP-05517/11) u kojem navodi da je Preduzeće, kao predstavnik AGICOA za BiH, radilo na tehničkim pitanjima implementacije ugovora potpisanog za BiH, te da je finansijske poslove za Preduzeće direktno vodila služba AGICOA sa njihovog nerezidentnog računa. Zbog toga, osim provizije definirane ugovorom, u finansijskim izvještajima preduzeća „Elta-kabel” koje je tražio Institut u pozivu nema stavki koje su vezane za aktivnosti prema ugovoru sa AGICOA-om ili drugim ugovorima za ostvarivanje autorskih prava.

Z a k l j u č a k

1. Analiza poslovanja preduzeća „Elta-kabel” ukazuje na to da je ovo preduzeće poslovalo kao zastupnik - agent inozemnih organizacija za koje nije potrebna dozvola za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.
2. Preduzeće „Elta-kabel” nije obavljalo poslove kolektivnog ostvarivanja prava za koje je dobilo dozvolu od Instituta, te nije moguće dati ocjenu poslovanja ovog preduzeća sa stajališta normi koje reguliraju kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.
3. Imajući u vidu dosadašnje poslovanje preduzeća „Elta-kabel” i novi zakonski okvir, neophodno je preispitati da li ima potrebe da se Preduzeće bavi poslovima kolektivnog ostvarivanja autorskog prava.

[Kraj dokumenta]